

LITUANIAN POLITICIANS' KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS LEIDINYS

Veržiuosi iš gėjų
ir viespatių žydejimo.

Jonas STAŠAITIS

Parodyk kelią, Viespatie

Aš veržiuosi, Viešpatie, i gerį,
bet mano kojos nežino kelio.

Kryžkeleje paklydė akys
neranda šiaurės ir pietų ašigalio.

Einu aš per žemę be kompaso,
o kelio kryptį rodo mano norų liepsnelės.

Sakykite, žmonės, kas yra gera,
kad aš paliaučiau blogi kartojes.

Kaip briedis veržiuosi prie tyro šaltinio,
tačiau pribegęs dažnai geriu pamuiles.

Ir nusivylęs vėl leidžiuosi bristi per skausmą,
nes amžinai vilioja vaivorykštės spalvos.

Po kojomis trupa svajonių rūmai,
kaip vaikų statytos smėlio pilys ant kelio.

Kai matau žmones besijuokiant,
ne kartą man pačiam norisi verkti.

Daug kas pataria tausoti laimę,
nors patys nematé jos veido ir nežino jos adreso.

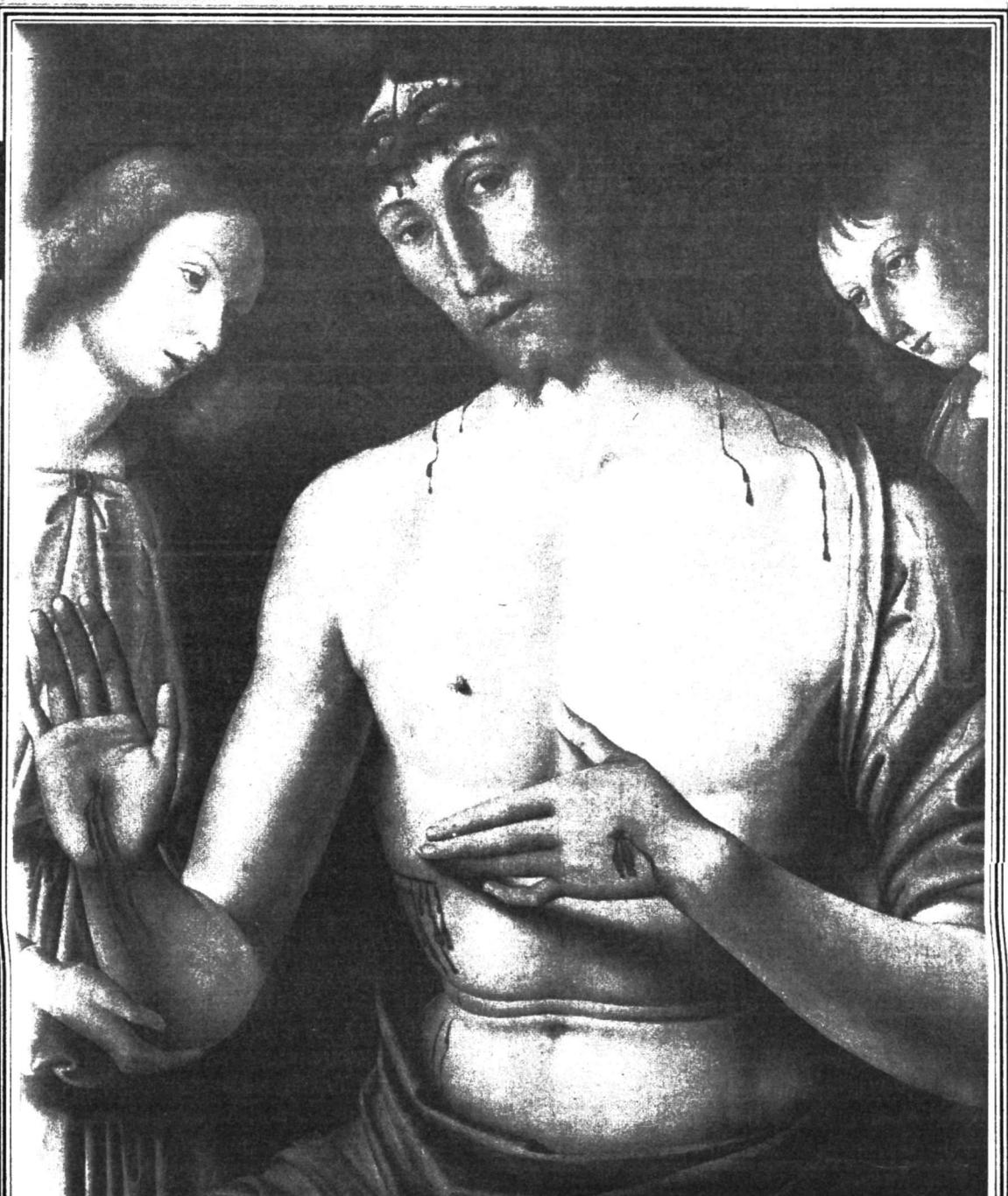
Gėj ir laimę vaikomės kaip apuokai,
saules šviesos apakinti.

Vienas kito klausinėjame kelio,
bet kaip gali jį parodyti nežinantis?

Tu vienas, Dieve, tai gali padaryti,
bet mūsų ausys vangios Tavęs klausyti.

Tiktai, kai savo pastangomis nusiviliam,
maldaujame:

-Viespatie, parodyk kelią.
Amen.

Džovanis Santi Kristus su dviem angelais. Apie 1490m. Budapešto dailės muziejus

Pirmosios Velykos tremtyje

1949m. kovo 25-oji liko atmintyje visam gyvenimui. Žvėryne, Pušų 1-10, gyvenome dviese - Vilniaus valstybinio universiteto studentas Antanas Šopaga (II kurso medikas) ir aš, III kurso biologas. Kovo 25d., apie 2 val.nakties, mus pažadino stiprūs smūgiai į duris: "Otkrojet Skoreje!" Atidarius duris, sugūžėjo būrys kareivių, o su jais ir kiemsargis Šimkus (ar Šimkevičius). Pareikalavo atiduoti ginklus, nors jokių ginklų neturėjome, ēmė daryti kratą. Vienas nakties svečių ruiskai perskaitė sprendimą, kad mus ištremia iš

Lietuvos į Sovietų sąjungos gilumą.

Susiruošti turėjome per 20 minučių. Apsivilkome kuo daugiau drabužių, prisikrovėme lagaminus įvairiausių paskubomis sugriebtų daiktų. Pasiėmiau ir akordeoną- dėl visa ko, gal ir prieikis.

Taip ir išėjome mudu iš savo kambario, lydimi ginkluotų palydovų. Ant Žvėryno tilto nutrūko ir garsiai nuriedėjo aliuminio katiliukas. "Ir tas nenori keliauti į Sąjungos gilumą" (nukelta į 2 psl.)

Velykos MVD rūsiuose

Buvo 1946-ųjų pavasaris. Deja, mus, kalinčius Vilniaus saugumo rūsiuose, 5-oje kameroje, kamavo žiauriausi tardymai. Naktinis ištisai dunksėjo geležinės durys, žvangėjo raktai.

Paryčiu iš tardymų grąžinti į kamero jaunuolai Rimantas ir Gerdas vos bepačio. Susmukę ant grindų gulėjo dejuodami. Rimantui kažin ar krūtinės kaulas nebuvė lūžęs. Jį keliese parsimetė komomis "akėj" tol, kol prarado sąmonę.

Tokios buvo Didžiosios Savaitės dienos, Velykų išvakarės.

Kad ir kaip buvo sunku, išaušus šv. Velykų rytui, kameros vyrai ruošesi šventėms. Deja, siuntinio nė vienas seniai nebuvė gavęs. Daugumai kalinių siuntiniai tardytojų buvo sulaikyti ("kol prakalbės"). Taigi vyrai iš gautosios "pakes" gabalėlio sumaičė, suvoliojo "margutį" ir jį padėjo ant patiesto rankšluosčio. Gintautas, buvęs studentas, padėjo 3 sutaupyti duonos džiuvėslius, dideļi svogūnų. Studentas miškininkas Vincentas Tamulis (neseniai suimtas ir nuolat pasakojo apie savo sužadetinę Euriką) padėjo jos perduotą gabalėlių dešros.

Visi pusračiu susėdo, persižegnojo. Malda vadovavo studentas Aistis. Meldėmės karštai, nuoširdžiai. Riedėjo ašara. Pusbalsiu užgiedojo: "Linksma die na mums nušvito... Kėlės Kristus-mirtis

Šv. Veronika su rankšluosčiu. Londono Nacionalinė galerija

krito... Aleliu ja, Aleliu ja!"

Jų dvasios akys tarytum matė tą dieną... linksmą... tokią trokštamą. Visi bučiavomės, linkėjome vieni kitiemis' Laisvės.

Pro vilkelį iš koridoriaus visa tai pamatės prižiūrėtojas dar atsivedė savo draugų. Jie klausėsi giesmės ir ši kartą mūsų nedraudė.

Garliava

Jonas KIRLYS

Pirmosios Velykos tremtyje

(atkelta iš 1 psl.)

mą"- šmékštėlojo mintis. Perė jūs tiltą, atvažiavo tarnybinė mašina ir nusivežė mūsų daiktus. Mus varė pėsčiomis, rodos, į Algirdo gatvę, nuvedė į rūsi. Čia jau buvo daug tokų kaip mes. Ir mūsų daiktais atvežti. Čia sutikau savo kurso draugę Stasę Macijauskaitę-Baltakienę.

Netrukus prasidėjo mūsų "forminimas". Privertė pasirašyti ant pustušių blankų. Kai nesutikome, tai grasino, kad neleis pasiimti daiktų.

Išaušus suimtuosius su daiktais sodino į sunkvežimius ir vežė į Panerių geležinkelio stotį, ten suvarė į jau paruoštus vagonus. Viduje buvo įtaisyti gultai. Mūsų vagone buvo, atrodo, 24 "keleiviai"- jaunimas iš įvairių mokslo įstaigų ir 3 šeimos.

Prie ešelono atvažiavo kurso draugė Ada Baniulytė šio to jduoti Macijauskaitė ir man tolimon kelionėn. Keletą dienų ešeloną pildė vis naujais tremtiniais. Vieną dieną į jį pateko ir pati A.Baniulytė. Nepamiršiu šiurpau reginio, kai prie gretimo vagono Macijauskaitė-Baltakienė atsisveikino su savo kūdikiu. Matyt, enkavedistai leido palikti ją Lietuvoje pas gimines. Po kelių dienų ešelonas pajudėjo. Vilnių palikome naktį. Tai buvo kovo 28 ar 30d.

Mūsų vagoną buvo galima pavadinti akademinio jaunimo vagonu. Susipažinome greitai. Kalbos ir aimanais, dainos ir giesmės buvo mūsų kelionės palydovai. Alė Akelaitytė, konservatorijos studentė, vežėsi smuiką. Mudu sudarėme smuiko ir akordeono duetą.

Kelionė buvo ilga. Įvairose stotyse stovėdavome daugelį valandų, netgi parų. Dažnai prasilenkdavome su kitais tremtiniais ešelonais ne tik iš Lietuvos, bet ir iš Estijos, Latvijos.

Balandžio 14d. Didiji Ketvirtadienį pasiekėme Angaros stotį (70 km. iki Ir-

kutsko). Čia mus išlaipino ir sunkvežimiai nuvežė į baltus mūrinius barakus, aptvertus spygliuota viela, su sargybos bokšteliuose kampuose. Vėl vakarą čia kūrendavosi laužai, prie jų šildés tie, kuriems neužteko vietas barakuose. Dienomis, saulei šviečiant, šiek tiek atšildavo.

Lietuviai tremtuuai 1949-ųjų šv. Velykų rytą buvusioje kalnių teritorijoje Usoljos Sibirskoje mieste

Artėjo Velykos. Radę nuošalią vietą, mes su Alyte patylukais repetavome "Linksma diena mums nušvito". Stengėmės išsigiti bent po vieną velykinį kiaušinių- pirkome ar šiaip gavome iš tų pačių tremtinių ūkininkų.

Velykų rytą atskéléme anksčiau. Iš lagaminų ir ryšlių padarėme kelių metrų ilgio "stalą", uždengėme į baltomis paklodėmis, išdėliome kuklius patiekaius: kiekvienam po kiaušinį ir atsivežtų produktų likučius.

Paruošus "stalą", mūsų vagono keleiviai aplink jį sustojo, o mudu su Alyte pradėjome Velykų giesmę. Tuoj mums pritarė ir kiti. Kadangi bārake buvo tuju, tai mūsų "Linksma diena" skambėjo gana garsiai. Labai greitai žmonės suki- lo, rinkosi į mūsų pusę ir pritarė giesmei. Kai kas laikė degančias žvakeles. Kiekvienas mintyse buvome téviškėje,

O Atpirkėjau, leisk ir mums pakilti į kasdienybės rūpesčių pilkų.
Ižiebki mūs krūtinėj šviesią viltį,
Pripildyk širdis šventišku džiaugsmu.
Velys GIRDŽIŪNAS
Skuodo raj.

Velykų siuntinėlis

Prieš pačias 1946-ųjų Velykų šventes kažkodėl buvau pervaistas į 19-ają kamero, kurioje su ūkininku nuo Veisiejų Dumbliauskui išbuvo dviese beveik ménęs. Abiejų tardymai buvo baigtai, laukėme teismo. Mano kameros draugas dažnai iš namų gaudavo paramą, net ir man tabako, nes pats jis nerūkė. Mat aš iš namų paramą gaudavau retokai ir skurdžiai.

Kadangi kameroje buvome tik dviese, tad ir "peredačius" atiduodavo ne iššaukus į koridorą, o kameroje, prie neuždarytų durų. Prieš šv. Velykas jis gaivo tikrai šventišką siuntinuką, savo gausumu ir įvairumu nustebinusį ir mane. O tarpduryje stovintis prižiūrėtojas net seilę nuri jo. Kalėjimo vidaus prižiūrėtojas dažniausiai dirbo iš 16-os divizijos demobilizuoti kariai lietuvių, tarp kurių pasitaikydavo griežtų, net ir į sadizmą linkusių, bet daugiau buvo santurių, o keletas, net rizikuodami savo laisve, kiek galėdami padėdavo kaliniams; tik buvo labai atsargūs, nes visose kamerose buvo užverbuotų šnipų. Siuntinį gavome budint nebilogam prižiūrėtojui.

Papasakoju Dumbliauskui, kokiu godžiu žvilgsniu prižiūrėtojas gérėjosi į gautomis gerybėmis. Pasitarę nutarėme budėtojų pavaišinti, bet patariau duoti jam tiek, kiek galėtų iš karto suvalgyti,

nes bijojau, kad dėl likučių jis gali patirti nemalonumą. Pabeldžiau į duris ir pasiūliau mūsų dovanėlę. Budėtojas kiek padvejojės vaišes priemė. Netrukus išgirdome kažką koridoriuje kalbantis. Patirodo, jis su gautomis vaišėmis užtiko rusas korpusininkas, ir jam bus blogai. Stanga man kilo mintis, kaip jis gelbėti. Patariau jam pasakyti, kad mes jo prašėmą maistą kaip sugadintą išmesti į tualetą. Nedelsiant kameroje prie durų patiesiau antklodę, o ant jos išverčiau čekisto rusu atneštą maistą. Antklodės kraštą suliejau vandeniu, dar patrupinai pyrago. Vos spėjome pasiruošti- atsidarė durys ir į kamero sugūžėjo rusas režimo pirmininkas, korpusininkas, naujas prižiūrėtojas, o koridoriuje stovėjo surikės mūsų sargas. Režimo viršininkas rusas iš karto ėmė mus kaltinti, kad norėjome papirkti prižiūrėtoją. Grasino uždarysią į karcerį ir uždrausią gauti siuntinius, vis pridėdamas "matus". Aš griebiaus gudrybę: "Gerbiamas viršininkė, leiskite pasakyti tiesą apie ši reikalą, kuris ir jus sutrukė. Kaip matote, aš, vos įteikus siuntinėli, dar nespėjau sutvarkyti antklodės, kai mano kameros draugas, sergantis chroniku vidurių sutrikimu, nulékė prie "paraškes" savo neatidėliotinu reikalui, o atsistodamas suklupo ir pavertė "paraškę", kurios dalis skysčiu suliejo antklodės kraštą ir dalį maisto. Surinkę tą sugadintą maistą, mes pasibeldėme į duris ir paprašėme prižiūrėtojo, kad jis išmestų suterštą maistą į tualetą." Režimo viršininkas pasakė, kad tiki mano žodžiai, bet perspėjo, kad vis tiek vienas prižiūrėtojas neturi teises atrakinti kameros durų, už ką jis ir nubaus...

Jerónimas ČIBIRKA

Kazlų Rūda

Nauji atvežtieji tremtiniai 1949m. balandžio 17ą, šv. Velykų dieną, Usoljos Sibirskoje mieste

su artimaisiais. Nežinojome, kas mūsų laukia, kaip susiklostys mūsų likimai, kur mūsų artimieji...

Tada dar nežinojau, kad po ménęs čia naudėsi atvežti mano tėvus, seserį. Nežinojau, kad kitą dieną (05.16) motina ir sesuo lydės nedažytą tévo karstą į netoli esančias kapines. Ar galėjo žinoti mūsų Alytė, kad jos tévas po dešimtmecius vėl atsidurs toje pačioje Mazurkoje, kur pirmą sykį buvo išremtas caro laikais už knygneštystę? Nežinojo ir Aleksas Jakimavičius (atrodo, iš pedagoginio instituto), kad jo artimieji atsidurs Sujetichoje, o Antanas Šopaga iš laikų sužinos apie jo tévų "viešnagę" Krasnajarsko krašte...

Labai daug tada dar nežinojome, o taip rūpejo. Giesmės niekas nedrįs trukdyti. Daugelis negalėjo sulaikyti ašaru. Nuskambėjus paskutiniui posmuui, vie-

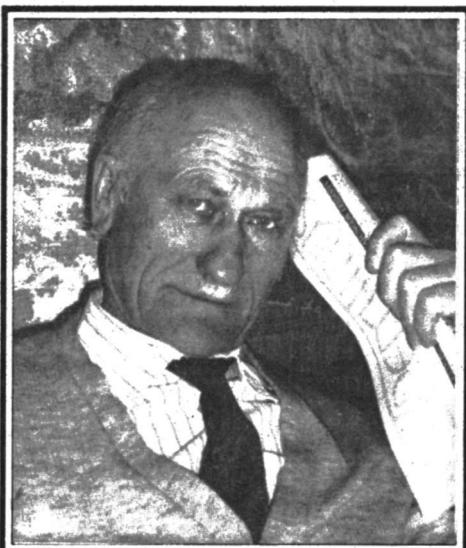
ni kitus sveikinome su šv. Velykomis. Kukliai pasivaišinė, išėjome į lauką nusifotografuoti. Išsirinkome vietą kampe prie "vyškės". Tai buvo pirmosios sibiriško gyvenimo nuotraukos.

Vėliau sužinojome, kad esame Usoljos Sibirsko mieste. Dar įdomiau buvo sužinoti, kad čia gyvena nemažai lietuvių, iš tremtų 1948 metais. Daug jų dirbo druskos gamykloje, kurioje po metų teko dirbti ir man.

Angarai ištrūkus iš ledų gniaužtų, mus nuplukdė apie 100km. pasrovui iki Kamenkos (Kirovo raj.) priešingame Angaros krante. Iš Kamenkos sunkvežimiui nuvežė į varganą lygumų kaimelį Idą (apie 15km. nuo Kamenkos). Čia ir prasidėjo sibiriškoji odisėja.

L.VIRŠLAS

Palanga

Sveikiname ištikimą mūsų korespondentą Edmundą Simanaitį, tapusį Jonavos savivaldybės meru. Linkime sveikatos, ištvermės ir sekėmės!

"Tremtinio" redakcija

Ne jau atgyja "klasių kova"?

Jonavos politinė padangė prieš savivaldybių rinkimus formavosi netolydžiai. Sajūdžio rajono taryba stengėsi suburti dešiniųjų organizacijas ir koordinuoti jų veiksnius. Tautininkai įėjo atskiru sąrašu. Krikščionys demokratai taip pat atskiru sąrašu. Jie laikėsi centro partijos nuostatos. Gausios politinių kalinijų ir tremtinių šeimos devyni atstovai buvo įtraukti į bendrą sąrašą su konseratoriais (išrinkti keturi). LDDP propaganda buvo nukreipta į paiešką kaltininkų, sugriovusių socializmo ūkį. Valsiečių partija skelbė, kad siekia efektyviai taisyti padėtį kaime ir rems nesustepusius, sąžiningus asmenis, nesvarbu kokiai partijai jie priklausytų. Liberalai ir Centro sąjunga sudarė bendrą sąrašą. Ši grupė susiformavo prieš pat rinkimus, beje, kaip ir respublikonai. Pastarieji nė vienas nebuvó šios partijos narys. Dešinieji, kaip buvo susitarę, propagavo tik savo rinkimų programas, vynési nuo provokacinių išpuolių.

Tautininkai nejveiké 4 proc. barjerą. Konseratoriai ir politikiniai bei tremtiniai laimėjo 11 vietų, LDDP - 4, LCS ir valstiečiai po 3, o krikščionys demokratai, respublikonai ir socialdemokratai po 2. Dešiniųjų organizacijos, surinkusios 13 vietų, taryboje persvaros neturėjo. Į mero postą buvo pasiūlyta tik viena E.Simanaičio kandidatūra. Tai buvo pirmoji staigmena dešiniiesiems. Balsavimas pateikė ir antrąją staigmeną - 21 tarybos narys (apie 78 proc.) balsavo už dešiniųjų kandidatą.

Dešiniųjų primygintai prašomas, sutikau balotiruotis į merus. Bendražygiai ir bendraminčiai tikėjos, kad sugebėsiu, kaip iki šiol Sajūdžio, vienyti atskiru politinių organizacijų žmones. Krikščionys demokratai ir respublikonai pareiškė remsi mano kandidatūrą. Galima spėti, kad ši pasitikėjimo avansą pagausino LCS atstovai. Toks dešiniųjų laimėjimas Jonavos rajone, tradiciškai garsėjusime savo "raudonumu", leidžia spėti, kad didžioji dauguma deputatų pagiedauja, jog triukšmingas politikavimas būtų atsietas nuo darbo reikalų, ir visi sprendimai būtų priimami tik aptarbus tarybos komitetuose ir pasikonsultavus su visuomeninėmis organizacijomis. Vadinas, tolesnis efektyvus tarybos darbas priklausys nuo gebėjimo laikytis šiuo ir kitu principu, antraip trapi

pirmojo posėdžio dauguma gali subyrėti kaip kortų namelis.

Sovietmečiu absoliučią valdžią turėjusi jėga émėsi ir provokacijų. LDDP Jonavos lyderis E.Mažūnaitis prieš balsavimą paskelbė, kad kandidatas į merus, "Azoto" įmonėje išdirbės mažne 30 metų, "pripažistamas kaip silpnas administratorius ir organizatorius". Tarybos naras Darbininkas V.Dranseika, dirbęs su kandidatu devynetą metų, buvo visiškai kitokios nuomonės. Buvusiam kompartijos lyderiu užkliuvo ir kandidato rezistencinė veikla. Antrojo bolševikmečio pradžioje priklausiai "Tauro" partizanų apygardos Vytenio būriui. Teko paaškinti pareiškėjui, tarybos nariams ir Jonavos gyventojams (posėdis buvo transliuojamas per radiją), kad dalyvavimas kovoje su okupantu ir kolaborantais yra konstitucinė piliečio pareiga. Du šalies parlamentai šios pamatinės teisingumą atkuriąjį konstitucinės normos nesuformulavo ir nežteisino. Tekė lauki trečiojo parlamento. Trečias E.Mažūnaičio argumentas buvo tokis: "Pretenento veikla po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo rodo jis esant sukarintos jėgos institucijų šalininką". Ir vėl turėjau paaškinti, kad jaučiau pilietinę pareigą dalyvauti lemtingojo Sausio, taip pat karinio pučo įvykiuose Vilniuje ir Jonavos. Istoje į savanorius, nejaučiu dėl to jokios gėdos, o atvirkščiai.

Tokios provokacijos tik išryškina, kad būtina įstatymu išvertinti pasipriešinimo okupantui laikotarpį, kito keliu teisingumui atkurti nėra. Provokacijos kilmė numanoma. Jonavos rajono KGB poskyrio viršininkas majoras V.Mažuolis, Atgimimo pradžioje veikęs prieš valstybingumo atkūrimą, šiuo metu vadovauja "Achemos" ginkluotam saugos padalinui. Jis nebuvo apklaustas teisėsaugos organu, neperdavę Valstybės Saugumo Departamentui slaptųjų agentų sąrašą, daugybės svarbių dokumentų. Apie tai ne kartą raše spauda.

Gal ši provokacija buvo "klasių kovos" epizodas, o gal mėginiamas trikdys savivaldybės tarybos darbą?

Tarybos narių pasitikėjimą priimą kaip įpareigojimą. Dėkoju jiems, tikėdamas, kad bendromis pastangomis veikdami neapvilsime rinkęjų.

Tepadeda mums Dievas!

Edmundas SIMANAITIS

IS SEIMO IR VYRIAUSYBĖS RŪMU

Parengė Edmundas SIMANAITIS

Apriškime žaizdas, nušluostykime ašaras

Isteigtas pagalbos Čečenijos vaikams labdaros fondas, kurio svarbiausias tikslas - padėti išlikti trečią tautos genocidą išgyvenančiai čečenų tautai. Šio fondo iniciatorių yra Lietuvos ir Čečenijos tarpparlamentinių ryšių grupė, vadovaujama plačiai pagarsėjusio Čečenijos nepriklausomybės rėmėjo LR Seimo nario A.Endriukaitio. Fondą išteigė, be jau paminėto, šie Seimo nariai: V.Aleknaitė, R.Ozolas, taip pat prof. A.Marcinkevičius, prof. P.Kaltenis, gyd. R.Trakymienė ir pedagogė E.Zaidienė.

Fondo adresas: Vilnius, Gedimino pr.53, tel.618682, faksas 614544. Atsiskaitojimo sąskaita yra Vilniaus Litimpex banke: litų sąskaitos Nr.2700002 (kodas 260101395), valiutinės sąskaitos Nr.700070500 (kodas SWIFT LBASLT2X).

Fondo prezidentas A.Endriukaitis balandžio 3d. paskelbė pareiškimą. Čia rašoma, kad "išdidiems ir drąsiems čečenams Vakarų šalių amoralios politikos ir Europos savanaudiškos sąžinės užliūliavimo déka atimama tautos apsisprendimo teise. Kalaviju ir ugnimi naikinama jos nepriklausomybė. Daug čečenų vaikų yra sergančių, sužeistų, išsekusių, našlaičių, neturinčių maisto, drabužių, vaistų. Manome, kad nors ir mažu trupineliu teikti šiemis vaikams pagalbą yra kiekvieno galinčio tai daryti pareiga."

Ar bus kuriами nomenklatūros dvarai?

Tautininkų frakcija paskelbė pareiškimą dėl LR Konstitucijos 47 straipsnio keitimo ir žemės nuosavybės sancykių sureguliacijos. Šis straipsnis byloja, kad "žemė, vidaus vandenys, miškai, parkai nuosavybės teise gali priklausyti tik Lietuvos Respublikos piliečiams ir valstybei". Pareiškime rašoma, kad "valdančioji LDDP dauguma ir jos suformuotos valdžios institucijos, siekdamos atkurti gerokai smukusį populiarumą visuomenėje", émė aktyviai reklamuoti savo pastangas dėl Lietuvos priėmimo į Europos Sąjungą. Bet siekimas pakeisti Konstitucijos straipsnį taip, kad žemę galėtų pirkti užsieniečiai, ir teigimas, jog tada Lietuvai nebūtų kliūčių išstoti į ES, slepia kitus tikslus. LDDP, o "ypač jos agrarinis elitas, būdami visiškai nesuinteresuoti Lietuvos išstojimu į ES", siekia Konstitucijos pataisos dėl to, kad galėtų "pigiai išparduoti žemę kolektyvams (žemės ūkio bendrovėms, akcinėms bendrovėms ir pan.)". LDDP teikiama pataisa

"neišvengiamai sustabdytų ūkininkų ūkių kūrimą, o tai atvertų kelią buvusioms nomenklatūros valdomų dvarų kūrimui, į LDDP rankas sutelkiant ne tik didžiąjį nekilnojamąjį turto dalį, bet ir žemę, o daugelį kaimo gyventojų paliekant be jokių socialinių garantijų". Tautininkų frakcija pripažista būtinybę integravotis į ES ir siūlo tam rengtis nuosekliai. O prieš keičiant Konstitucijos 47 straipsnį, normalizuoti žemės nuosavybės sancykius.

Žemės ūkio naudmenos pirmiausia turi būti grąžintos savininkams arba už tai ekvivalentiškai atlyginta. Kai bus baigtą grąžinti žemę savininkams, tik po to galiama leisti pirkti žemę iš fizinių asmenų", sutarkius visą nuosavybės dokumentaciją ir pradėjus funkcionuoti žemės ipotekai". O žemę, kurią užima pastatai, leisti parduoti "juridiniams asmenims ir užsieniečiams tik tada, kai tie objektai pradės visiškai funkcionuoti pagal savo tikslinę paskirtį".

Pareiškimą pasirašė tautininkų frakcijos seniūnas L.Milčius.

Daug ką esame primirše

Dar syki peržiūrėjau 1986m. parašytą KGB gen. maj. G.K.Vaigausko vadovėlių praktikams "Lietuvos nacionalistų kenkėjiska veikla ir kova su ja". Kiekvienas sakinyks kruviną praeitį sieja su dabartimi ir galbūt su ateitimis. Jau pirmasis sakinyks pabréžia, kokių "žymių laimėjimų visose visuomeninio gyvenimo srityse pasiekė" LTSSR. Vadovėlyje apibūdintos visos išeivijos "buržuazinių nacionalistų" ir "klerikalų" organizacijos, nurodyti kovos su jomis metodai. Tos išeivijų grupuotės, kurios pateko į raudonąjį voratinklį, nė ne jautė, kad kiekvienas jų narys įtariamas, apgaudinėjamas ir sekamas, kaip galis turėti "nacionalistinių" siekių.

Didelė vadovėlio dalis skirta kovos metodams su rezistencija Lietuvoje, t.y., su "bandita" ir "klerikalais". Pateikta statistika, kad rezistencijos naikinimine dalyavo 62,5 proc. lietuvių, 21 proc. rusų, 7,6 proc. žydų, 3,5 proc. ukrainiečių ir gudų bei 1,5 proc. kitų TSRS tautybių.

Atgavus nepriklausomybę, išauginta, nugirdyta Lietuva vėl susigrąžino į valdžią buvusių komunistų. Dabar teigiamo, kad partija tik gero Lietuvai norėjo. Jei kas bilo ir buvo, tai darė KGB. Apie LKP vaidmenį okupacijos metu tegu atsako gen. Vaigauskas: "Komunistų partija, vadovavusi visam socialistinės statybos procesui republikoje, buvo pagrindinė jėga, nukreipiant darbo žmonių mases priešintis nuversomioms klasėms" (48 psl.). Su partija į valdžią dabar grido ir KGB, ir stribai. Ar tik ne pats prezidentas siūlė paminklus statyti kartu aukoms ir žudikams, nes šie irgi buvo kažkieno aukos? Kieno? Visa Lietuva ir plačioji Rusija nukloti kovoju siu už laisvę lietuvių kaulais. Vadinas, kaltė yra, tik kaltininkų nėra. Gal Sovietų sąjunga tai darė? Bet Lietuvos kančią ir kovų istoriją rodo, kad ta šalis labai humaniškom priemonėm tik apvalė Lietuvą nuo kenksmingo elemento". Lieka vienos kelias-viską užmiršti. Apeliuojama net į krikščioniškumą.

Buvusi LKP didžiuoja atsiskyrinu nuo Maskvos, tačiau tai buvo tik Gorbačiovos vykdomos "perestroikos" detalė. Sovietų sąjunga žinojo, kad vieną dieną komunizmas turės užsideti "žmogiškojo veido" kaukę, todėl jau prieš pusšimtį metų buvo paruošti ilgalaiškiai planai organizuoti "disidentus" (skirti nuo rezistentų), "atsiskyrimus" ir kažkā panašaus į dabartinę NVS. Vakarai turėjo savo interesų tam pritarti ir remti, todėl į dabartinę Lietuvos vyriausybę sprendimus daro ne savo, bet Vakarų "ekspertų" galva. Jei Lietuva būtų atsiklaususi Vakarų "ekspertų" atstatydamas nepriklausomybę, butų apšauktai beprote. Juk veikė Gorbačiovos "mechanizmas", kuris "mažais žingsneliais" būtų atvedę į nepriklausomybę. Šiandien tas "mechanizmas" veikia Čečenijoje.

1995m. balandis

TREMINTINYS

Nr. 14 (155)

4

Vakarai nenusigreš, bet ir nepadės

Pasitvirtino tai, ką kalbėjau Lietuvoje po lapkričio 8d. rinkimų JAV Kongresas stipriai pasuks dešinėn. Posūkis buvo daug stipresnis, negu įžvelgė dauguma politikos stebėtojų bei analitikų. Tačiau tikiuosi, jog nedėsi me per daug vilčių į greitą ir aiškų JAV politikos pasikeitimą, nors į Kongresą atėjo būrys jaunų konservatorių. Kongreso svorio centras aiškiai pasislinko dešinėn ir Vašingtono galios centras perėjo į Kongresą. Bėda, kad "jaunieji turkai", kaip kai kas vadina kovinčius jaunuosius Kongreso narius, turės atsižvelgti į Respublikonų partijos vadus, kuriems dar geroką įtaką daro valdančioji klasė - globalistai. Šie yra minčkesni konservatoriai, negu praeju siuose ir pastaruosiuose rinkimuose į Kongresą patekė nauji respublikonai. Tebevyks kova "už Amerikos siešią", tačiau jau aukštėsnėje plotmėje. Ji bus žymiai palankesnė JAV konservatoriams, laisvės idealams pašaujyje, drauge ir Lietuvai.

Neverta tikėtis, kad kuri nors JAV vyriausybė, net ir konservatorių vyriausybė,

kada nors siūstų JAV kariuomenę kariauti už Baltijos šalis ar Čečeniją. Bet JAV konservatoriai ("amerikanistai") imperijų suklijavimui nesuinteresuoti. Jie niekada nedegs "žalios šviesos" puolimams Rusijoje ar užsienuose nei Jelcinui, nei Žirnovskiui, nei Gorbačiovui, kurį grąžinti į sostą gan aiškiai bando Vakarų globalistai. Maskva gerai žino, jog dešinieiams dominuojant Kongrese, JAV pagalbos karvutė Maskvai užtrūktą visais speniais, jei ši, pavyzdžiu, barbariškai pasikėsin- tu į Lietuvą. Be to, JAV dešinieji nepasitiki Maskva, numato atgaivinti ir testi "Erdvės skydo" (SDI) gynybinį tarpkontinentinį raketų sistemos statybą. Priversti kad ir demokratų prezidentą skirti krašto gynybai daugiau lėšų. Stipresnei Amerikai bus lengviau tvarstyti tarptautinę diplomati- ją. JAV dešinieji nemano, kad Maskvos imperijos rėmimas ir imperializmo toleravimas sutampa su JAV interesais. Jų pažiūra yra viškai priešinga globalistų pažiūroms. Nors ne visi respublikonai yra "amerikanis-

tai", bet ir ne globalistai. Maskva nedrės leistis į atvirą karinę avantiūrą prieš Lietuvą. Daug lems ir Čečenijos tragedijos padarytas įspūdis Vakarams. Situacią galėtų pakelti tik keletas Lietuvali nepalankių metų arba staiga pasikeitusi ir tapusi nepalan- kia Amerikai pasaulinė geopolitinė padėtis.

Lietuvos mane malonai nustebino daugelio sutiktųjų blaivios pažiūros į vidaus ir pasaulinę politiką, nes Lietuvali daro didelę įtaką vakarietiskas kairumas - "liberalizmas". Juk JAV išeivijos kairieji prisidėjo ir prie a.a. Stasio Lozoraičio pralaimėjimo rinkimuose į prezidentus, ir prie Lietuvos politinio aktyvo ideologinės tuštumos susidarymo. Lozoraity rėmė ir jo kampanijai vadovavę JAV "liberalai" gerokai apdilino politinį-ideologinį jo į LDDP kandidato ideologijos kontrastą. Todėl ir dabar man kelia nerimą dar vis nemaža "akiratininkų", "metmenininkų", "Santaros-Šviesos" įtaka Lietuvos ir ypač jų ējimai į universitetų studentiją.

JAV Vilius BRAŽENAS

Nuoširdžiai dėkoju filmo apie tautos didvyrių Juozą Albiną Lukšą- Daumantą kūrėjams, bet šia tema turėčiau papildymų, iš kurių dar vienas panašus filmas išeitų.

Gerau prisimenu, kaip 1941-ais kurso kolega Algis (gyv. Anykščiuose), atėjė į paskaitą ant popieriaus skiautelės užraše "Juozo nebéra" ir greit užbraukė žodžius, kad kiti nematyti. Mat J.Lukša buvo suimtas jau ketvirtas iš Architektūros fakulteto 1-ojo kurso studentų grupės.

Iš to meto "penkiukiu" jau buvo suimtas mūsų kolega Bronius (po karo padėjės išaiškinti KGB agentą J. Markulį, gulaguose praradęs sveikataj) ir kolega Gediminas (jam per tardymus atmūšė kojų padus). Jiedu gyvena Vilniuje. Trečias suimtasis- Bronius Vaidila, išgyvenęs sušaudymą Červenėje, dabar invalidas, gyvena Kanadoje. Jie prateštė "Baladę apie Daumantą".

Taip pat filme beveik neparodytas ir gyvenimas bunkeriuose. Lietuvos lygumų krašto-sléptuvės įstengė visą dešimtmetį priešintis ginkluotai pasalūniškai okupantų armijai. Kol dar yra liudytojų ir KGB pasalų darytų brėžinių, reikia skubeti gyvenimą sleptuvėse atkurti. Dviejų vieno-

Kadrės iš filmo Nijolė Braženaitė-Lukšienė

Laukiu "Baladės apie Daumantą" tėsinio

dalimi, Kretingos-pastogėje po šienu, Kauno raj.- su jėjimu per šuns būdą, o Varėnos rajone- su jėjimu per šulinį. Miškuose ilipimai į slėptuvės dažniausiai būdavo pridengti dėžutėje pasodinta eglute, o ventiliacijos vamzdžiai nuvesti į išpuvusių medžių.

Paties Raslano 1953 05 03 pasira-

gerve ir naktimis vėdindavę patalpą.

Kol turime gyvų liudytojų, skubėjime mūšius, apsupimus, "šukavimus" pavaizduoti.

Linkiu V.V.Landsbergiui kurti filmo "Baladė apie Daumantą" tėsinį arba visai atskirą kino pasakojimą apie Lietuvos partizaninę kovą už laisvę.

Leonas JUOZONIS

Po koncerto Detroit'e.

Kovo 9 - 30d. Čikagoje, Klyvende, Toronte, Hamiltone IrDetroit'e viešėjo grupė buvusių partizanų ir ryšininkų. Svečiai dainavo partizanų dainas, pasakojo apie Lietuvą

Šeivija nusivyle prasibrovusiais prie lovio

Rinkimai į savivaldybes parodė, kad nepasitenkinimas LDDP vienvaldystės skurdo politika yra visuotinis ir labai sustiprėjęs. Jau maža kas betiki pasakelėmis apie balsų Vagnorių, "sugriovus kolchozin rojų" ir nuo koto nusivariusių dėdipistus, vis mėginančius to "gtlovimo" pasekmes pašalinti. Priežastys kur kas pa- prastesnės, labai tiksliai apibūdintos sužlugdyto teisinguo referendumo reikalavimuose. Bet ir šeivija, visa- da įtarai stebėjusi komunistų išmones ir žadėjimus, dabar dar stipriau nusivyle "amžinais buvėjais valdžioje". Štai inžinerius Vytautas Šliūpas iškilmingame Lietuvos neprikalnomybės 77-ųjų metinių minėjime Los Andžele taip kalbėjo apie Lietuvos aukštą valdžią: "Kiekvienas valdžioje esantis žmogus, pirmiausia rūpintasi savimi. Priėjės prie valdžio "lovio", kuo skubiau-

sta nori apsirūpinti turtais, vilomis, liukusiniiais automobiliais ir kiek galima daugiau pasivažinėti po pasauly. Žinoma, ne savais, bet valdiškais pinigais. Jei kas mestų akmenis į grupę delegatų Lietuvos Seime, kas antras pataikytų į ne Lietuvai tarnaujančią Seimo narę. Todėl labai skeptiškai žürlu į mūsų organizacijų vadovų pranešimus artimai bendrauti su dabartiniais ambasadų žmonėmis, arba suvažiavimų garbės status užpildyti iš Lietuvos atsikviestais valdžios ministrais. Ar kartais nepersistengame? - Būkime akylesni ir abejingesni. Ko nepadarė per penkias dešimt metų mus kiršindami, šmeiždami ir niekinda mi, tą gali pasiekti bičiuliaudamiesi.. Sustokime ir pagalvokime, kurlink einame ir iš kur mūsų kraštui gresia tikrasis pavojus." ("Draugas", 1995m. kovo 4d.)

Jurgis NAGINIONIS

"Habilituotas daktaras"

Vytauto Didžiojo universitete fauna mokslių daktarė apgynė darbą: "Adaptyvių prognozuojančių sistemų projektavimas". Ką tai reiškia? Kokia kalba tai parašyta? Galbūt jaunai mokslininkai neturėčiau priekaištanti, nes jos darbu vadovavo net 6 profesoriai- visi "habilituoti daktarai"!

Žodis "habilituotas daktaras" yra mums naujas, tokio anksčiau negirdėjome. Norėdamas pastimokyti lietuvių kalbos, leško jau to žodžio "Dabartinės lietuvių kalbos žodyne". Deja, tokio titolo tenai neradau. Tada įmlau anglišką American Heritage Dictionary, ir štai kas jame parašyta:

"Habilituotas- gyvoje kalboje nebevarojo mas žodis (obsolete), reiškiasi: "Tinkas mokytojauti Vokietijos universitet, kita jo reikšmė: 'Valdžios aprūpintas pinigais arba pajamomis'."

Ar bereikia geresnio paaiškinimo? Vytautas ŠLIŪPAS (iš "Lietuvių baldo", 1995 02 16)

Sausio 22-29d. Vengrijos sostinėje, Budapešte, įvyko Rytų ir Centrinės Europos politrepresuotų žmonių organizacijų tarptautinė konferencija. Lietuvių atstovavo LPKTS prezidentas, Seimo narys Balys Gajauskas.

Spausdiname žurnalistės Ella Veres konferencijos apžvalgą.

Buvę komunizmo politiniai kalinių rinkosi pamažu, nuleidę galvas. Šiltos šypsenos, aistringos kalbos, karštai žodžiai neskambėjo pompačiškai, nes jie buvo paremti teisybė.

"Albanijos kalėjimuose komunistų partijos vadai gyvena kaip viešbutyje", - sako Thoma Dardeli iš Albanijos. "Ne taip kaip mes: apsilikoje vien antklode, miegodavome ant grindų kameroje, kur stovėdavo puodai gamtiniam reikalams atliki. Dabar jie turi žmoniškas lovas, televizorius, biblioteką, grindys-parketo. Jie gali susitikti su žurnalistais. Mūsų laikais tai buvo neįsivaizduojama. Spaudoje daug jų melo, nes jie mąsto taip: "Mes meluojame, bet galbūt bent kiek ir patikės."

Gyvenimai sunaikinti kalėjimuose. Ir dabar jie kalba pykdami: "I mus nekreipia dėmesio. Elgiasi lyg norėtų, kad laikas praeitų kuo greičiau ir mirtis mus sunaikintų vieną po kito. Negalime ginti savo teisių, nes esame seni ir išskinti. Žudikai komunistai vaikščioja aplink laisvi, bet mes negalime susitaikyti su savo likimu."

Juos sujaudino pasisakymas, kad negalima nugalėti žmonių solidarumo. Jėga gali laimėti, bet negalima susitaikyti su savo likimu. Atverkite širdis ir mylėkite gyvenimą.

Tai buvo ketvirtasis kasmetinis tarptautinis būvusių politinių kalinių ir komunizmo aukų kongresas. Ši kartą Budapešte susirinko apie 100 atstovų iš 14 postkomunistinių šalių.

"Didžiausios žmonių viltys po 1989 metų neišspildė", - sako Karlas-Michael Vitt, atstovas iš Šilerio instituto Vokie-

tijoje, kuris savo veikla padeda būvusiems politkaliniams. "Žmonės, kurie kovojo už politinę laisvę Rytų Europoje, yra pamiršti Vakaruose. Jiems nepadeda gauti politinės reabilitacijos. Kultūrinės vertybės Vakaruose nyksta. Jų kova rodo, kad penki milijardai žmonių turi gyventi taikoje.

Vitt sakė, kad komunizmo palikimasi didžiulės skolos Tarptautiniam Valiutos fondui ir Vakarų vyriausybėms. Būtų būvę nesunku gauti skolų moratoriumus po 1989 metų. Pinigai galėjo būti panaudoti postkomunistinėms ša-

čias. Buvę komunistai drąsiai žiūri mums į akis, nes niekas i juos nerodo pirštu".

Kitų šalių atstovai taip pat norėjo spręsti problemas, susijusias su praeitim, bet ne dėl keršto, o dėl teisybės atkūrimo. Negalima kurti naujos visuomenės neatstačius teisybės. Vidutinio amžiaus žmonės nėra matę tikrojo komunizmo veido-areštai daugiausia būdavo slapti, žmonės būdavo grobiami. Reikia viešų teismų, kad žmonės sukrėstų nusikaltimai. Žmonės vis dar netiki, kad komunizmas buvo blogas. Vokiečiai viešai teisė saugumo žmones, o čia politkaliniai

areštuota tik 35 tūkstančiai?

Balys Gajauskas- Lietuvos politinių kalinių ir tremtinės sąjungos prezidentas, Seimo narys, pabrėžė, kad istorinė tiesa turi būti atkurta. Lietuvių istoriniai faktai buvo falsifikuojami, sovietinė okupacija buvo šlovinama, rezistenčija šmeižiama. Lietuvių išsaugota dižioji KGB archyvų dalis. "Labai svarbu, kad šie dokumentai nebūtų naudojami falsifikuojant Lietuvos istoriją", - kalbėjo B.Gajauskas.

Pasak parlamentaro, Ukrainos delegacijos vadovo Evguen Pronyuk, pusė

jo šalies žmonių, apie 50 milionus, žuvo kovodami prie Maskvą. "Mūsų tėvų kaulai išsibarstę po visą Sibirą, Vorkutą, Kazachstaną. Mūsų šalį daugiau kaip 800 metų veikė Rusijos imperializmas. Mūsų, žinančių laisvę kovą kainą, pareiga garsiai kalbėti apie Čečenijos genocidą".

Kongrese sakytos kalbos buvo apibendrintos mintimis, kad komunizmas turi būti paskelbtas už įstatymo ribų kaip fašizmas. Europos Taryba turi registruoti komunizmo aukas, fiksuoći vietas jų kankinimo ir užkasimo ar palaidojimo vietas.

"Komunistai neturi manyti, kad jie gali laimeti", - perspėjo Istvan Fehervary, dvięjų knygų apie politinius kalinius autorius. "Tūkstančiai žmonių, kurių tėvai žuvę ar kentėję, palaiko mus. Žinome, kad tūkstančiai žmonių palaidota nežinomuose kapuose".

"Mes turime papasakoti tiesą ne tik mokiniams, bet ir vargšui valstiečiui, kurį bolševizmas įstūmė į skurdą ir vargą. Kai mūsų šalyje toks skurdas", - sako Slovakiros atstovas Vincent Samuely, "naujas pranašas gali greit pasidaryti populiarus, pranašaudamas naują gyvenimą. Turime būti išitikinę, kad komunizmas niekada negrįš".

Budapeštas, 1995 01 29 Iš anglų kalbos išvertė Egidija NOMIČIENĖ

Buvę komunizmo politiniai kalinių rinkosi Budapešte

lims atkurti.

"Rytų Europoje komunizmas vėl kyla socializmo forma, faktiškai "išplauto" komunizmo forma", - sako Djuro Perica iš Kroatijos parlamento. Jis nori, kad kongresas priverstų Vakarų Europą suvokti komunizmo pražūtingumą.

"Mes patys nepasirinkome spygliuotų vielų", - sako Tibor Zimanyi, Vengrijos Recskio asociacijos, jungiančios 23 būvusių politkalinių organizacijas, prezidentas. "Dabar mes beldžiamės į Europos duris, norėdami įėti, bet jie vis dar bijo Maskvos. Jalioje ir Potsdame jie sakė, kad didžiosios valstybės nebando dominuoti mažose, bet tai netiesa.

Vengrijoje puse milijono žmonių gaivo kompensacijas už prarastą turtą, bet 380 tūkstančiai prarado laisvę. "Jie mus išskaido, kad nebūtų girdėti mūsų balso", - sako Jeno Fonay- Vengrijos politkalinių asociacijos prezidentas. "Mes nuolatos turėjome daryti itaką. Deja, įtakos neturime. Masinės informacijos priemonės nedemaskuoja tū, kurie kankino žmones. Ten nekalbama apie mūsų kan-

kalinami darbu saugumui. Grupė atstovų reikalavo, kad komunistų partijos būtų teisiamos tarptautinio teismo-antrojo Niurnbergo, ir komunizmas būtų uždraustas.

"Negaliu įsivaizduoti, kad Rumunijos Senate sėdžiu tame pačiame suole su būvusių saugumo šefu", - sako Rumunijos būvusių politinių kalinių asociacijos prezidentas. "Tai neteisinga, nenormalu. Šie žmonės turėtų patys suvokti, kad jie reikia pasitraukti, o ne eiti valdyti šalį". Rumunijos asociacijoje yra apie 70 narių. Daug žmonių dar bijo registruoti. Materialinės kompensacijos labai mažos - už vienerius suėmimo metus mokama 4 tūkstančiai Rumunijos lėjų - apie 10 kepalukų duonos.

Rumunijos saugumas publikuoja falsifikuotus dokumentus, kuriuose skelbiama, kad tik 35 tūkstančiai buvo areštuoti, o iš jų 28 tūkstančiai buvo fašistai. Iš tiesų buvo areštuota apie 2 milijonai, jie uždaryti 126 kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose. Mūsų išliko apie 100 tūkstančių, tai kaip galėjo būti

Č.Juršėnų pažiūstu nuo jo tarptautininko politinės veiklos pradžios. Gerai prisimenu, kaip jis po Prahos pavasario tapo CK "aparatchiku". O juk po Čekoslovakijos įvykių ne tik CK aparate, bet ir eiliniame partkome buvo palikti tik komunistai grynuoliai, koks ir buvo tarptautininkas Č.Juršėnas, savo uolumu pralekęs kolegas. Jokia kova dėl Nepriklausomos Lietuvos jo nedominino. Brangiausia jam buvo jo karjera ir globalinių SSRS reikalai.

Man labai keista, kodėl Č.Juršėnas dabar neatsiprašo už save, už savo "objektyvų" Lietuvos žmonių mulinimą tarptautinėmis apžvalgomis, kurios visuomenėi kvalinti buvo veiksmingesnės negu bukų dogmatikų liaupsės.

Č.Juršėnas ir dabar sugeba savo suktomis kalbomis vienu šūviu nušauti kelis zuikius. Šio

atsiprašymo pirmas zuikis buvo nukreipti dėmesį nuo Prezidento keliaklupsčiavimo prieš žydus Izraelyje, suteikusio pagrindą kai kam daryti lietuvius žydšaudžiais; antras zuikis - parodyti savo tariamą norą atgai-

taip sakė dar vienas cinikas. Tai žonglierių triukai, nukreipiantys visuomenės dėmesį nuo svarbesnių dalykų. Net ir patys LDDP nariai neiškenčia nepareiškė čia savo nepasitenkinimo.

Tačiau apgaudinėti ir kvai-

mia, veda LDDP dauguma, dantimis ir nagais įsikibusią į valdžios lovį, į vilkiško kapitalizmo rytojų (kaip anksčiau ir komunistinį rojų). Ir temps, kol apmulkintoji tautos dalis neparegės. O praregėti laikas.

Kiekvienam turėtų būti aišku, kaip LDDP blaškosi lyg lydeka įrūsius už savę didesnį grobį, nors visi valdžios svertai tik Jos vie-

nos rankose. Bet tik vieno trūksta - nėra atramos visuomenėje. Diktatūra gali kada nors baigtis, todėl ir prieikė atsiprašymu, kad žydų visuomenę į savo pusę patraukus, kad politinių kalinių ir tremtinės į savo pusę daugiau privilios, išeiviją užliūliaus.

Juntama, kad už apvogtą tau-tą, už melagingus pažadus ar-tėja laikas atsiskaityti.

Vytautas ČESNA

Vilnius

Naujos knygos

**Izabelė Baublytė.
"Kančių saloje
palaidota jaunystė"**

I.Baublytė- Balčiūnenė- 1941 metų tremtinė, išbuviusi tremtyje 17 metų.

Ilgus šešerius metus kentėdama Tit Arų poliarinę naktį ir bado staubą, autore rado jėgų rašyti dienoraštį. Čia užfiksuoti autentiški faktai padėjo autorei parašyti reto tikrovėskumo pristatinimus. Knyga išspaustinta 3000 egz. tiražu. Ją galima įsigyti Alytaus, Vilniaus bei Kauno knygynuose, taip pat LPKTS Kauno skyriuje.

Irena ŽEMAITIENĖ

Arteja atsiskaitymo metas

loti, atsiprašant už kitus; trečias suniekinti būvusių komunistus, perėjusius į kitas partijas; ketvirtas-pagasdinti praregėjusius LDDP narius, kad jie neturėtų tokio "kilniaširdžio", atsiprašančio už kitus, reabilituojančio ir kaltus. Arba atsiprašant apkaltinti savo oponentus ir kartu pakelti savo autoritetą, pabrėžiant žiurėkit- mes visi vienodai kalti, o gal dešinieji dar ir kaltesni. Mat tauta, išrinkdama mus į Seimą, mums atleido,

linti tautą galima kurį laiką, bet visą laiką - neįmanoma. Tą pas-tebi ir Č.Juršėno bičiuliai.

Pats Č.Juršėnas sakosi, kad tai jo asmeninis atsiprašymas, G.Kirkilas teigia, kad Č.Juršėnas vykdė partijos nurodymą. Idėja koletyvinė. Vienas jų sako netiesą. Tokia jau komunistų pri-gimtis: be melo, demagogijos, pažadų ir apgaule - ne žingsnio. Ir LDDP, ir Seimo spikeris šaltai, su šypsenėle, tai pabardamas, tai atsiprašydamas, vis stu-

Pagrobtos žemės nusavinimas įteisintas

Kovo 8d. Konstitucinis Teismas priėmė nutarimą, kad okupacinių valdžios prieškario ūkininkų nusavintos žemės negražinimas ir dabartinis jos pardaviniimas kitiems piliečiams nepriėtarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Mano nuomone, šis nutarimas savo esme pranoksta Liaudies Seimo 1940m. liepos 22d. deklaraciją, paskelbusią ūkininkų žemę visos liaudies, t.y. LTSR valstybės, nuosavybę.

Nutarimas paskelbtas neeiliniame šeštadieniniame "Valstybės žinių" Nr.22. Matyt, kažkas norėjo, kad šis gedingas aktas būtų paskelbtas kovo 11d, per Nepriklausomos Lietuvos atkūrimo penktąsias metines.

Seimo Tėvynės Santaros 1993m. birželio 17d. pareiškime "Dėl žemės nusavinimo" rašoma: "Hitlerio ir Stalino režimai, nužudę dešimtis milijonų žmonių, nesunaikino nuosavybės teises ir po okupacijos dešimtmeciu ši teise liko gyva. Nejaugi LDDP mano, kad jis galės ne ir ilgaamžiškesnė už šių tironų imperijas? Ta aplinkybė, kad bolševikų nuskaltinė organizatoriai ir vykdytojai iki šiol nepasodinti į kaltinamųjų suolą, neturi klaidinti. Jeigu yra įvykdytos piktadarystės, tai visada egzistuoja ir atsakomybė. Tai privalu suprasti ir LDDP agrarinės politikos autoriams". Todėl manau, kad šis Konstitucinio Teismo nutarimas nebus galutinis ir neapskundžiamas. Civilinio Kodekso 142 straipsnyje sakoma: "Savininkas turi teisę išreikalauti savo turtą iš svetimo neteisėto valdymo", ir dėl to prieškarinio savininko arba jo teisėto išpėdinio nuosavybės teise yra pirminė, tokia jis ir išliks.

Konstitucinio Teismo nutarimo konstatuojamoji dalis siūta baltais siūlais. Čia ryškus svarių argumentų stygius ir pateiktųjų prieštaringumas. Negražintos žemės nusavinimo kaltė suversta Aukščiausiajai Tarybai ir Lenino-Stalino-Sniečkaus turto atėmimo ir padalijimo idėjų įtakai. Bet turbūt ne šie dokumentai šioje byloje svarbiausieji, nes Konstitucinio Teismas, palikdamas okupacinių valdžios nusavintą žemę dabartinės valdžios rankose kaip teisėtą okupacinių valdžios palikimą, remiasi trimis argumentais, kuriuos pacituosiu ištisai:

1. Visuomenėi ne tas pats, kaip žemė naudojama, nes išsaugoti racionalų žemės naudojimą pagal paskirtį yra visuotinis poreikis. Todėl siekiant suderinti buvusiųjų savininkų ir asmeninio ūkio naudotojų interesus, Valstybės teise reguliuoti nuosavybės teisių į žemę atstatymo sąlygas yra neįšvengiamai būtinybė.

2. Vertynant šią problemą, atsižvelginta ir į Lietuvos valstybės teisės tradicijas. Visose Lietuvos Valstybės Konstitucijose buvo pabrėžiama, kad turtas ir ypač žemė turi ir socialinę funkciją. Žemės reformomis taip pat buvo siekiama, kad žemės gautų ją dirbantys, nors ištoriškai ir neturėjų nuosavybės teisių ją, asmenys.

3. Neišperkant žemės iš buvusiųjų savininkų, nebūtų įmanoma aprūpinti žemei asmenų, naudojančių ir dirbančių ją, o tai kliudyti vykdyti žemės reformą.

Dėl pirmojo argumento pasakysiu štai ką. Tik nieko apie tuos dalykus neu tuo kiantys gali teigti, kad žemės išdalijimas po 2-3 ha ir mažesniais ploteliais keliose vietose (net ir miestų gyventojams) reiškia racionalų žemės naudojimą pagal paskirtį. Mažų žemės plotų apdirbimas neracionalus, ir todėl tokį neekonomišką žemės naudojimą teisinti vietuose? Jau dabar čia vis dažniau atvyksta apsižvalgyti svečiai iš šios šalies. Vokietijai tai būtų ne tik galimybė sustiprinti savo įtaką šioje

Ar verta pardavinėti žemę užsieniečiams

Kas galės garantuoti, kad ir Rusija neturės labai svarbių strateginių interesų, pvz., išspirkti smėlinęs dzūkelių žemeles ir nuo Lydos pasidaryti nuosavą "Dancigo" koridoriu Karaliaučiaus link, ateityje tikintis Europos pavyzdžiu sienos pravažiavimo ir stipriojo teise įsitvirtinti šioje zonoje.

O ką reiškia ekonominiam gigantui, Vokietijai, nupirkti Šilutės rajoną ir kitas Klaipėdos krašto vietas? Jau dabar čia vis dažniau atvyksta apsižvalgyti svečiai iš šios šalies. Vokietijai tai būtų ne tik galimybė sustiprinti savo įtaką šioje

Lietuvos dalyje, sugržtant įvairių fondų paremtiems memelendriams, bet ir tuo sudaryti palankų forpostą plėsti savo įtaką ir jiems labai svarbiai Karaliaučiaus sričiai.

Dar paprasčiau ekonomiškai įsitvirtinti ir apie mūsų sostinę Vilnių esančiuose rajonuose.

Kaip techniškai pakeisti turinius santykius bene akivaizdžiausias Izraelio, iš arabų supirkusio žemes, pavyzdys, ne mažiau tikintis ir dabar Lietuvoje - kai iš dirbančių baigiamos supirkti akcijos, ir jie vejami iš darbo.

*Edvardas SKRITULSKAS
Palanga*

• Iš mano biografijos •

"Tremtinio" Nr.11 K.Šimkaus straipsnelį "Juozui Grušiui 80 metų" norėčiau patikslinti. Bégdamas nuo

J.Grušys

čekistų iš Vilniaus, kur su šeima gyvenau, į Kauną atvykau karo išvakarėse. Taigi buto Kaune neturėjau, o į Sukilimo štabą pirmosios karo dienos ankstų ryta patekau atsitiktinai, nuėjus į Aukštaičių 10 (buvišią ligoninę) aplankytį besigydančios sesers. Sukilėlių gretose buvau tik iki kito vidurdienio, nes paklusė Lietuvos laikinosios Vyriausybės per radiją paskelbtam įsakui, grįžau į Saugumo departamento tėti tarnybos.

Po kelių savaičių gavau butą Parodos 5a (vadinamojoje Vizbarienės

pilaitėje) ir parsivežiau šeimą. Nama buvo įskūrės antisovietinis antinacinis pogrindis LLKS. Padėdavau pogrindininkams leisti nelegalų laikrašteli "Laisvės kovotojų", rinkdavau ginklus, pinigines aukas. Pogrindinė spaudą platindavau Kaune ir Žemaitijoje, palaikiau ryšį su kovotojų "penkiukėmis" Plungėje, Laukuvoje, Tauragėje, Telšiuose.

Nuo 1944m. gegužės mėn. man teko palikti darbą Saugumo departamento ir slapstyti nuo vokiečių gestapo.

1944m. birželio mėn. prie Lietuvos artėjant sovietinei armijai, nuvykės prie Baltijos jūros, ieškojau kelių pasitraukti į Švediją, nes žinoju, kad Lietuvos rezistencinių organizacijų atstovas užsienyje A.Vokietaitis du kartus sekmingai tai atliko. Man nepasisekė, todėl likau Tėvynėje.

1944m. gruodžio 2d. NKVD mane suėmė. Nuteistas 20-iai metų, 11 metų kalėjau Vorkutos lageriuose.

Juozas GRUŠYS

Kaunas

Alkoholio politikos pragaištingumas

Seimo narys A.Endriukaitis paskelbė pareiškimą, adresuotą Premjerui A.Sleževičiui, kuriame primena, kad praėjusių metų liepos mėnesį Seime jis pareiškė, jog Vyriausybė pasisako už valstybinį alkoholio monopolį, o 1995m. vasarijau siūlo "kontrolę". A.Endriukaitis meta priekaištą Vyriausybei dėl to, kad jis "nieko nepadarė dėl neteisėto alkoholinii gérinių įmonių privatizavimo". Seimui "pateiktas išstatymas, pagal kurį specialios paskirties bendrovėmis tampa degtinės, likerio, žaliavų su alkoholiu, skirtų gaminti gérimus, etilo spirito gamyklos, įmonės". Išstatymo svarstymas Seime rodo, "kad grumiasi dvi jėgos - galinga svaigalų gamybos ir prekybos industrija su tautos sveikatingumu, dorovingumu ir išlikimo idėja. Alkoholiniai gériniai yra specifinis produktas, kurį reikia riboti ir valdyti, todėl čia ne laisvių ir teisių pažeidimas, o valstybės rūpinimasis piliečių sveikata. Vyriausybės intencijoms būdingas lobistinis pelno primatas, o ne nauda Lietuvos valstybei".

Edmundas SIMANAITIS

1995m.balandis

TREMIIINYS

Nr.14 (155)

7

Markulis šalia Šv.Augustino?!

Mes buvome mokomi, ką reikia daryti, kai kas užgauna dešinį skruostą. Gyvenimas išnaujė per abudu skruostus, nelaukdamas, kol juos atsuksimė. Apsipratome, atleidome...

Kaip elgtis ir ką daryti, kai smogiamas tiesiai į širdį?

Prieš porą dienų vienoje Panevėžio bažnyčioje, šventėme Vasario 16-ąją, giedojome himnā, prisiekė mūsų kariai.

Šiandien- paprastas sekminienis. Pagal iš anksto numatyta temą klebonas sako pamoksą apie pažinimą ir tikėjimą. Cittuoja Šv.Augustiną, Šv.Tomą, Paskalį ir prof. Markulį... Suklūstu! Manau, kad kunigas gal kalba apie Juozo Markulio-Erelio žodžius.

Bažnyčioje pasijutau tarsi būčiau vėl įstumtas į saugumo kalėjimo vienutę... Beveik visi Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio dalyviai ir spaudą skaitančioji visuomenė jau seniai žinojo ir įvertino to retorikos, teologijos,

teisės ir medicinos žinovo neoficialiąją specialybę (KGB tinklo rezgėjo), deja, enciklopedijoje nepaminėtą...

Laisvės kovos metraščio pirmajame puslapyje didžiosiomis raidėmis išrodyta: "Juozas Markulis-Erelis-Archijudas, negražinęs varioką. Dėl pralieto nekalto krauso nepasikores. Laisvės kovo tojų pasmerktas mirčiai."

Nejaugiai platus, akademiniu išsilavinimo kunigas nieko apie tai nebūtu žinojęs? Ar derėjo sovietinį mokslininką šauktis prie Kristaus altoriaus, kai yra kitų, neabejotinų autoritetų? Neturiu kito atsakymo ir aš, tik patarę: "Iš didelio rašto išėjo iš krašto..."

Clestininas AJAUSKAS

Netikėtas susitikimas

1946m. pradžioje kalėjau Marijampolės kaštėjime, 49 kameroje. Buvo išrinktas kameros seniūnu. Čia buvo kalynys nuo Jurbarko, labai spuoguotu veidu, gal todėl jis man atrodė antipatiškas. Karta, prieš maisto dalijimą jis pasakė, kad aš negaliu būti seniūnu, nes man neauga barzda ir ūsai, tad jis mane "pabarzdus", patrindamas savoju veidu manąjį, kad ir man pradėtų augti. Man tai nepatiko. Jis pradėjo mane gaudyti. Kai kam tai sukėlė juoką, o aš kiek galėdamas surikau. Tuomet atsidarė kameros durys, ir aš išvirtau į koridorių, kuriai buvo maisto dalintojas, prižiūrėtojas ir korpusininkas. Paaškinus, kas atsitiko ir vienems pradėjus juoktis, jis supykė ir mane išbarė, kad būdamas seniūnu, nesilaikau tvarkos ir liepė eiti su juo. (Beje, korpusininkas, kaip ir dauguma vidaus tarnybos pavaldinių, buvo demobilizuotas 16-os divizijos karys.) Nusileidus į pirmą aukštą, jis atidare karcerio duris, įstumėsi į vidų, pasakė, kad išleis, kai išmoksi elgtis. Ilgai čia būti nesitikėjau, nes buvau uždarytas savavališkai, be viršininkų žinios. Netrukus išgirdės kažką artėjant prie durų, nulindau į karcerio galą ir laukiau, kad mane išleistų. Per duris įstumė moterį. Tai buvo mano

sesuo. Palaukęs, kol nutolo žingsniai, bijodamas, kad jis išsigandusi nesuklyktu, tyliai pasakiau, kad tai aš, jos brolis. Abu stebėjomės tokiu atsitikišnumu, nes šis pasimatymas, nepasibaigus tardymui, buvo lyg stebuklas, padėjęs susitarti, ką kalbėti per tardymą. Išgirdę, kad kažkas artėja prie durų, laukėme, kas bus toliau. Atėjės mane išleisti korpusininkas pastebėjo, kad aš ne vienas. Uždarės duris, tyliai paklausė, kas ta mergina. Pasakiau, kad nežinau ir kad jis čia jau buvo prieš man ateinant. Korpusininkas atsitokėjės praše niekam to nepasakoti. Kameroje turėjau vyresnį už save bičiuli, kuriuo pasitikėjau, tad jam viską pasakojau. Jis patarė šito niekam nepasakoti. Po poros dienų mūsų kamery varė į pirtį. Lydintis prižiūrėtojas einant kiemu tyliai paklausė, kaip man patiko pasimatymas su seseria. Aš apstulbau. Jis mane nuramino, kad niekas iš viršininkų to nežino.

Ir šiandien nežinau, iš kur jis apie tai sužinojo, nesuprantu, kaip atsitiko, kad šnipų perpildytame bolševikiniame kalėjime toks neįtikėtinas pasimatymas taip ir liko administracijai nežinomas. O gal kas nors ir sužinojo, bet dėl savo ramybės, kėdės, buvo priverstas tylėti.

Jeronimas ČIBIRKA

Kazlų Rūda

V.Gabužienės straipsnyje "Kamena Upninkų apylinkės miškai" rašoma apie Ukmergės, Širvintų, Kaišiadorių raj. veikusius partizanus būrius.

Su vieno minimu būriu vadu Daraškevičiumi-Papūga teko susitikti nelaisvėje.

1945m. birželyje su Papūga ir jo draugu buvau kalinamas Ukmergės kalėjimo karceryje. Į karceryją patekau dėl to, kad su kaliniu Šeipūnu pro langą viršutinius neuždažytus stiklus pažiūrėjome į kiemą, kur tuo metu buvo išvestos pasivaikščioti pažiūstamos moterys. Tai pastebėjės prižiūrėtojas Semionovas gerai apdaužė ir penkioms paroms uždarė pusnuogius į karcery. Karceryje radome du ką tik atvežtus jaunuolius, paaškėjė, jog vienos jų ir buvo būrio vadės Daraškevičių-Papūga.

Papūga, netgi būdamas karceryje, nuaudamas savo likimą, bu-

vo žvalus, ramus, kupinas optimizmo. Prisimenu jo žodžius, pasakytius karceryje: "Aš žinau, jie mane sušaudys, bet mirsiu žinodamas, kad padariau viską, ką galėjau. Galiuosi tik, kad per greitai pasitraukiau iš kovos."

Juos suėmė pasaloje rugių laukė. Iš Gelvonų daboklės pabėgo, trenkęs tardytojui taburete.

1945m. liepos 31d. daugeli politinų ir kriminalinių kalinių iš Ukmergės kalėjimo varė per miesto centrą į siauruko geležinkelio stotį Sargyba mus sustabdė ties paminklu Lietuvos nepriklausomybei,

iš kur pasirodė Papūga su savo draugu, apsupti ginkluotų kareivių. Pastrodo, tą dieną juos teisė viešame teismo posėdyje. Nutiesė aukšciausiai-mirties-bausme sušaudant.

Nuteistuosis mirtininkus prijungė prie mūsų kolonos ir nuvarė į geležinkelio stotį, sugrūdo į vagonus. Vagone, į kurį patekau ir aš, buvo

nuteistiši
ji myriop
ir Nepriklausomo
Lietuvos
ats.pulkini

ninkai Skorupskis ir Plenta. Be mūsų, vagone buvo buvusių armijos kariškių, plėšikų, žmogžudžių, prievertautojų. Tie padugnės pamatė, kad mūsų maišuose yra maisto ir drabužių, pradėjo plėšikauti. Kilo mušynės. Mus apgynė Papūga su draugu, sakydam: "Kol gyvi, kovo-ki prie tuos išsigimelius".

Su Papūga ir jo kovos draugu išskyrėme Lukiskių kalėjime.

Atsiuvinant Papūga pasakė: "Mes einaime į mirtį, o jūs, jei liksite gyvi, nepamirškite tu, kurie dėl Tėvynės laisvės paaukojo brangiausią turą- gyvybę".

Algirdas MOTIEJUNAS

Gyvas draugų atminyje

Pro memoria

Praslinko metai, kai netekome mokslo ir kultūros veikėjo, kraštotyrininko, paminklų tyrinėtojo, buvusio kalynio trentinio Adolfo Novaracko. Jo pagerbtį susirinkę draugai Lazdynuose, naujai statomoje bažnyčioje, išklausa pamaldą, o po to buje prisiminimais paminko garbingą Dzūkijos sūnų, Liškiavos parapijieti.

Tėvynė, jos praeitis Adolfui buvo brangiau už viską. Lietuvos garbę saugojo sieloje, tvirtino darbui.

Dirbdamas etnografijos muziejuje, paminklų konserveravimo tarnyboje, daug važinėjo po Lietuvą, remdamasis padaivimais, pradėdavo kasinėjimo darbus, rinko istorinę medžiagą.

Vertingi mokslo darbai- tai Dzūkijos, ypač Liškiavos, Merkinės, Leipalingio, Šventežerio, Rudaminos ir kitų pilialkalnių išaiškinimas. Apie šias vietoves rinko medžiagą, tautosaką, padavimus, pasakas ir liaudies dainas, paruošė paminklų konserveravimo planus.

Adolfo Novaracko gyvenimo kelias buvo sunkus ir viniguotas. Jis gimė 1911 metais daugiauvaikėje šeimoje Dzūkijoje, Liškiavos parapijoje, Guobinių kaime. Mokėsi Leipalingio gimnazijoje, Vytauto Didžiojo universitete humanitarinių mokslų fakultete, vėliau Vilniaus universitete medicinos fakultete. Gerai mokėjo vokiečių, lenkų, rusų ir anglų kalbas. Prieš karą dirbo Švietimo ministerijoje asistentu, palaikė ryšius su užsienio diplomatinėmis tarnybmis, už ką sovietų okupacijos metais buvo sekamas, 1947m. areštuotas ir nuteistas 10 metų laisvės atėmimu, bausmę atliko Magadano urano-aukso kasyklose. Atlikę bausmę sugržo į Vilnių, bet prisiregistravoti galėjo tik Vilniaus rajone. Pradėjo dirbti etnografijos muziejaus kraštotyrininku. Vėliau įsitraukė į tėvynės atkūrimo darbą, visą savo gyvenimą, protą atidavė Lietuvai.

Šviesus Adolfo Novaracko prisiminimas liks gyvas draugų ir jų pažinojusių žmonių atminty.

Grupė mokslo draugų

Pritariu

Pritariu gerb. Julijos Aukšorienės mintims "Trentinio" straipsnyje "Kas labiau tiktų atsišveikinant".

Gyvenu kaime. Esu pensininkė.

Kaip dabar laidojami mirusieji? Užverčiami pirkomis gėlėmis. Kaimynas nori pasirodyti prieš kaimyną. Lavoną apstato elektrinėmis žvakėmis, o kambario sienas iškala skolintais kilimais, pasamdo du tris muzikantus. Todėl, kad visi taip doro.

Geriau be galvos, negu be mados. Nejaugiai neturime lietuviškais raštais margintą audinių užtamsinti per šviesų langą, uždengti sieną ar baldą.

O buvo kitaip. Pamiršome budėjimą šermenye naktį, glesmių knygas, giedančius, maldas skaitančius kaimynus. Dar galėti giedoti pasėdi pastišnibžda patyliukais-o kas jėms lieka? Juk yra samdyti "raudotojai".

Kartą klausiau pensininkę Petrutę, kodėl ji nelina į kaimyno laidotuvės. Atsakė: "Neatnešė pensijos, neturiu už ką gėlių nupirkti. Ką žmonės pasakys, jei be gėlių nucisi?"

Štai kaip mada paveikė senus, o ką bekalbėti apie jūnus? Aš bendradarbiavau sakydavau: "Kai numirsiu, man tū "šluotų" neneškit, o pagiedokit. Jeigu atnešit, tai įspirišiu". Žinoma, gardžiai nusijuokia, o paskui kuri prataria: "Tavo namiškiam bus gėda". Taip, namiškiai gal ir turėtų kokią gėlelę pastatyti. Taigi maldą išveja mada. Na, o ką daryti?

Pagalvokime apie amžinąsias dvasines vertėbes. Netekties atveju tiems, kuriems reikalinga materialinė pagalba, patarčiau pastatyti auką dėžutę.

1995m. balandis

TREMTINYS

Nr. 14 (155)

8

ILSÉKITÉS RAMYBÉJE

Olé Vitkevičiūtė-
Paulauskienė

1903-1995

Kovo 18d. mirė buvusi politinė kalinė ir trentinė Olé Paulauskienė. Partizaninėje kovoje žuvo trys jos sūnūs ir duktė.

1950m. velionė buvo areštuota ir nuteista 10 metų.

1956m. rudenį grįžo į Lietuvą ir iki gyvenimo pabaigos gyveno Plungėje. Palaidota šalia artimųjų Telšių raj. Godūnovo kapinėse.

Ilsėkis ramybėje, Lietuvos kančią Motina!

Povilas VITKEVIČIUS

Stefanija Revotienė

1907-1995

Kovo 27d. mirė LPKTS Kauno skyriaus narė Stefanija Revotienė.

Velionė gimė Šiaulių apskr. Raudėnų valsč. Girlaukio k. ūkininkų šeimoje. Raudonojo okupanto 1949m. buvo ištremta į Sibirą- Irkutsko sr., Ust Udinsko raj.

Stefanija Revotienė buvo ištikima Lietuvos atgimimui. I paskutinę poilsio vietą

Romainių kapinėse ją palydėjo būrelis likimo draugų.

Tebūnė lengva Jai Tėviškės žemelė.

LPKTS Kauno skyrius

Marytė Šapalaitė-
Grigonienė

1929-1995

Kovo 24d. į Prienų kapines palydėjome mielą likimo draugę, buvusią ryšininkę Marytę Vaikystės ir jaunystės metus Marytę, praleido Prienų raj. Balbieriškio apyl. Uosos k. 1945m. ji įsitraukė į partizaninę kovą ir tapo Dainavos apygardos partizanų ryšininkę. 1951m. sausio 24d. buvo areštuota, nuteista 10 metų. Kalėjo Irkutsko lageriuose. 1956m. grįžo į Tėvynę.

Buvo aktyvi Nepriklausomybės atkūrimo dalyvė. Užaugino tris vaikus.

Liudime netekę Lietuvos patriotės.

Už jaučiamie politinį kalinių vyra Petrą ir vaikus.

LPKTS Prienų skyrius

Edvardas Šeniauskas

1929-1995

Velionis gimė 1929m. Kaune, Nepriklausomos Lietuvos karininko šeimoje. Mokėsi Zarasų gimnazijoje.

1948m. ištremtas į Krasnojarsko kr. Karačińsko raj. Stepanovkos gyvenvietę. Vėliau perkeltas į Šiaurė- Udereisko raj., Razdolno kasyklas.

1959m. apsigyveno Estijoje ir tik 1960m. galėjo grįžti į Lietuvą. Gyveno Kaune, sukūrė šeimą, užaugino dvi dukras.

Mirė kovo 8d. Palaidotas Karmėlavos kapinėse.

Tebūna Jam lengva mylimos Lietuvos žemė. Nuoširdžiai už jaučiamie velionio artimuosius.

LPKTS Kauno skyrius

Gal kas prisimena?

Nors praėjo pusė amžiaus, tikiuosi, kad dar yra prisimenančių atsitikimą, įvykusį 1948m. sausio pabaigoje ar vasario pradžioje Panevėžio geležinkelio stoties teritorijoje.

Kalinus iš Panevėžio kalėjimo vežė į Vilniaus persiuntimo punktą. Vilniuje sužinojome, kad viena rusė (kriminalinė nusikaltėlė) virbalu nudūrė lietuvaite. Ją išvežė į ligoninę.

Kaip susiklostė tos lietuvaitei likimas, kas jis, ar išliko gyva? Jeigu kas žino apie tai, parašykite į redakciją arba Kazimierui PAŠKEVIČIUI, Neravų 25-1, Druskininkai; tel. 45474.

**Dėkojame Australijos
lietuviams**

Šaltą pavasario popietę Kaune į LPKTS socialinį skyrių susirinko nedidelis būrelis solidaus amžiaus vyru. Jie ne per gerausios sveikatos- sovietiniai lageriai, teroras, badas ir katorgiškas darbas gerokai daugelių jų palaužė. Bet dvasiškai jie tebéra labai stiprus. Visi šie vyrai Lietuvą gynė 1941m. Birželio sukilime. Visi ir dabar rūpinasi Lietuvos ateitimi. Užuot reikalavę privilegijų, socialinės paramos, jie kalba apie tai, kaip reikėtų patobulinti kai kurios valstybės įstatymus, svarsto, kodėl sukilėliai ir partizanai ligi šiol teisiškai nėra prilyginti Lietuvos kariams savanoriams ar karo veteranams. Sukasi pokalbis ir apie teisinę reabilitaciją- ar dera prašyti reabilitacijos pažymos, jeigu nebuvai ir neesi nusikaltęs savo valstybei ir savo tautai.

Devyni sukilėliai iš Kauno ir šeši iš Vilniaus šiandieną gavo Australijos lietuvių piniginę paramą. Iš visos širdies ačių už tai Australijos lietuviams ir LPKTS socialiniams skyriui.

Domijonas RIAUKA

■ UTENA. Šaulių namų salėje įvyko LPKTS Utėnos skyriaus metinis susirinkimas. Didinėti suskambo "Lietuva brangi"- A.Driuko vadovaujamam mišriajam chorui pritarė pilnutesė salė. Po koncerto skyriaus pirmininkas Vincas Bliznikas padarė pranešimą apie Tarybos ir visų narių darbą, apžvelgė rezultatus, problemas ir ateities gaires. Revizijos komisijos ataskaitą pateikė Ona Puodžiukienė. Apie pasirengimą vykdyti savo rinkėjų priesakus žodį tarė rajono deputatų išrinktas buvusio politinio kalnio sūnus, ūkininkas Steponas Ūdras.

Apie savivaldybių deputatų rinkimų rezultatus, nuosavybės grąžinimą, LPKTS statusą ir darbą kalbėjo LPKTS prezidentas Seimo narys B.Gajauskas. Jis trumpai pakomentavo ir naujajį pensijų įstatymą ir socialinės rūpybos sistemos kūrimą, paragino labiau padėti vieni kitiem.

Skyriuje 538 nariai. Išrinkta nauja taryba ir revizijos komisija.

Regina RUTKAUSKIENĖ

Algirdo KAIPIO nuotrauka

Australijos lietuvių démesiui

Australijoje gyvenantis Vytautas Macys yra igaliotas atstovauti Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungai visais reikalais.

1995 04 03

LPKTS pirmininkas ALUKŠA

ATSILIEPKITE!

**Apie 200 jaunuolių iš
Kauno...**

Man skauda širdj, kad lietuviai, kurie prieš karą ir karo metais buvo jaunuoliai- moksleiviai, studentai ir prisidėjo vaduojant Lietuvą, dabar pamiršti.

Daug laiko praėjo. Už gerus, išmintingus darbus Lietuvos valdžia jems garbės neteikia. Ir aš esu iš tų pamirštuju.

Augau Kaune (Kareivų 34). Žaliakalnyje (Basanavičiaus g.) baigės mokyklą, perėjau į Jėzuitų gimnaziją Senamiestyje, vėliau perėjau į IV gimnaziją, Miško g. (dir. Ciurlionis). Tęsti mokslus sutrukėdė okupacija.

1943-ųjų pradžioje mes, mokiniai, susitikome su savo mokytojais pasitarti, ką daryti, kad priešai mūsų neišnaikintų. Susirinkime dalyvavo prancūzų kalbos mokytoja Novak, dainų- meno mokytojas Butkus, lituanistė Šernienė ir jos vyras ma-

tematikas Šernas (iš Jėzuitų gimnazijos). Buvo nutarta mums išvažiuoti į užsienį ir ten, pramokus kalbą, dirbtį Lietuvai.

1943m. sausio mén. iš Kauno apie 200 mokinį (abiturientų) ir studentų, tarp jų ir aš, išvažiavome į Vokietiją dvejiems metams. Buvo Raicharbeitsdienst Abteilung 1/50 39872 RAD. 1945m. sausio mén. vokiečiai mus prievara išskirstė po savo dalinius Varkuose ir Rytuose.

Kokie mano bendražygiai likimai?

Atsiliepkite! Rašykite "Tremtinio" redakcijai arba man.

Man 71-eri metai. Prieš karą buvau oro skautas, 1939m. "Nykštuko" sklandytuvu pelniau "A" piloto vardą. Karas sužlugdė mano jaunystės svajones, bet ačiū Dievui, esu gyvas. Išmokau keletą užsienio kalbų (bet ir gimtosios kalbos nepamiršau), įgijau gerą profesiją. Būčiau jaunesnis- grįžiau į savo Tėvynę Lietuvą. Išauga ir mano vaikai, turiu daug anūkų. Jie žino Lietuvos istoriją.

Malonai prašau man parašyti: Henryk Bartosiewicz, Banacha 1-75, 76-200 Slupsk, RP Polska.

Kazimieras ir Aleksandras PLECHAVIČIAI, gyv. Žemaitijoje, 1940m. birželio mén. suimti. Kalėjo Raseiniuose, vėliau buvo žinių, kad išvežti į Rusijos lagerius.

Juos pažinojusius ir galinčius suteikti daugiau žinių atsiliepti prašo sesuo Elena LEGECKIENĖ. Rašykite adresu: Ryšių 19-5, Kaunas; tel. 224950.

Norilsko kalėjau beveik 7m., o iš viso tremtinys Norilsko išbuval 29 metus. Grįžusi apverkiau tris brolius. Vienas- Albinas Seliokas- Šrapnelis, žuvęs Beliūne 1945 04 25d., guli Šilavote, Prienų raj., griovyje už kapinių tvoros. Toje duobėje iš viso guli 29 partizanai. Aš norėčiau, kad juos atkastų, suskaičiuotų ir vėl toje vietoje užkastų: reikėtų tik tvorą perkelti.

Konstancija SELIOKAITĖ

Prienai

TREMtinys

Vyr. redaktorė Vanda Poderytė

1995m. balandžio 14d. Nr. 14(155).
Mūsų adresas: Laisvės al. 39,
3000 Kaunas, tel. 209530

Maketavo Kazimieras Žemaitis. Spausdino valst. "Aušros" spaustuvė, Vytauto pr. 25, Kaunas. Ofsetinė spauda, 2 sp. lankai. Tiražas 5000. Užs. Nr. 4199

"Tremtinio" laikraštyje dažniausiai spausdinamos archyvinės nuotraukos, todėl spaustuvei dėl jų kokybės pretenzijų neturime

SL289. koresp.: Edmundas Simanaitis
lit. red.: Danutė Bartulienė, Faustė Pilipaitienė
korekt.: Audronė Kaminskienė
tech. red.: Vesta Milerienė [Kaina 45ct]